

2015. AASTA SUVISE VÕISTLUSHOOAJA KOKKUVÕTE

Kokkuvõte on koostatud EKJL-i vaatluskohtunike aruannete, juhtivkohtunike võistlusjärgsete tähelepanekute ning ühisarutelude tulemuste põhjal. Käesolev kokkuvõte käsitleb ainult suvehooaega. [Talvehooaja kokkuvõtte leitate EKJL-i kodulehelt.](#)

Vaadeldud võistlused jagunesid toimumispaikade vahel järgmiselt:

1. Kadrioru staadion: Eesti teatejooksu meistrivõistlused, Euroopa U23 meistrivõistlused ja Eesti meistrivõistlused.

2. Rakvere staadion: TV 10 olümpiastarti 44. hooaja IV etapp, Eesti noorte meistrivõistlused (B-, A-, J- ja N-klass), Eesti mitmevõistluse meistrivõistlused (B-, A-, J- ja N-klass ning absoluutklass).

3. Tartu Tamme staadion: EST-FIN-SWE mitmevõistluse maavõistlus, G.Sule mälestusvõistlused, Eesti karikavõistlused,

4. Võru staadion: Rukkilillemängud.

5. Valga keskstaadion: Balti U18 maavõistlus.

6. Viljandi linnastaadion: V. Kalami mälestusvõistlused koos Eesti meistrivõistlustega 10 000 m jooksus.

7. Karksi-Nuia staadion: Balti maavõistlus heidetes.

8. Kuressaare staadion: TV 10 olümpiastarti 44. hooaja finaal.

9. Paide staadion: Eesti noorte teatejooksu meistrivõistlused.

10. Türi staadion: Eesti noorte karikavõistlused.

11. Tõrva staadion: Tõrva-Helme kergejõustikupäev/P. Kirdi mälestusvõistlused.

12. Kohila staadion: Kose – Kohila heitetuur ning Raplama kergejõustikuõhtu koos Heitjate seeriavõistluse finaaletapiga.

13. Väljaspool staadionit toimunud võistlused: Eesti maratoni meistrivõistlused (Tallinn), Eesti poolmaratoni meistrivõistlused (Narva), Eesti murdmaajooksu meistrivõistlused (Elva ja Viljandi), Eesti ekideni meistrivõistlused (Tallinn, Lillepi park), Eesti maanteekäimise meistrivõistlused (Haapsalu, Paralepa) ja Eesti murdmaajooksu karikavõistlused (Tallinn, Külmallika).

Võistluste korraldajad: G. Sule mälestusvõistlused korraldasid ühiselt SÜKK ja TÜASK, V. Kalami mälestusvõistlused Viljandi linnavalitsus ja SÜKK, mis oli ka Kose-Kohila heitetuuri ja Raplamaa kergejõustikuõhtu korraldajaks. Tõrva-Helme kergejõustikupäeva korraldas kohalik spordiaktiiv, kõigi ülejäänud võistluste korraldajaks oli EKJL, seejuures viis poolmaratoni ja maratoni meistrivõistlused läbi SÜKK vastavalt Narva Energiajooksu ja SEB Tallinna maratoni raames ning 12 km murdmaajooksu meistrivõistlused toimusid koos Viljandi linnavalitsuse korraldatud Viljandi järvejoogsuga. Eesti meistrivõistlused 10 000 m jooksus vidi läbi V. Kalami mälestusvõistluste raames.

EKJL-i vaatluskohtunikud olid EKJL-i kohtunikekogu juhatuse poolt määratud kõigile eeltoodud võistlustele välja arvatud Euroopa U23 meistrivõistlused, mida vaatlesid EAA poolt määratud tehnilised delegaadid Martin van Ooyen Hollandist ja Elena Orlova Venemaalt. Kõik EKJL-i poolt

määratud vaatlejad on oma aruanded esitanud. Palju olulisi tähelepanekuid tehti ka võistlus(päevade) järgsetel juhtivkohtunike aruteludel.

Euroopa U23 meistrivõistlused. Eestis senipeetuid kõige suurem ja tähtsam kergejõustikuvõistlus väärrib eraldi käsitlemist. Tehnilised delegaadid kinnitavad oma raportis, et võistlusteks valmistumine ning võistluste läbiviimine toimus ladusalt.

Lahkhelised oli ajakava kokkupanekul, kuid lõpuks jõuti ka selles osas üksmeelele. Meie pakutud esialgne variant delegaatidele ei sobinud, nende esitatud versioon aga polnud elluviimiseks reaalne. Ka pikkade vaidluste tulemusel valminud lõplik ajakava polnud parim, kuid suurte pingutustega siiski elluviidav. Staadioni, võistluspaikade ja soojendus- ning treeningstaadionite ettevalmistuse ning võistlusinventari- ja vahendite seisukorra hindasid delegaadid väga heaks. Kohtunike tegevus sai kõigis valdkondades väga kõrge hinnangu. Rõhutatakse suurema osa kohtunike noorust, aga samas väga head võistlusmääruste tundmist ja kindlat, kogemustel põhinevat ning hästi organiseeritud tegutsemist. Kõrgelt hinnati meie kohtunike oskust ja suutlikkust kujundada võistlustel äärmiselt sõbralik ja kodune õhkkond, tegemata samas mingeid järeleandmisi võistlusmääruste ja -juhendi täitmise osas. Kokkuvõttes jäid delegaadid rahule kõigi kohtunikebrigaadide ja -teenistuste tööga. Eraldi märgitakse ära käimisvõistlustel osalenud kohtunike väga head ja oskuslikku tegutsemist, kiidetakse kogunemiskoha ja võistlusteabekeskuse personali tööd ning eriti võistluspaikkade ettevalmistusteenistuse ja distantsibrigaadi ülikiiret toimetamist sektorite vahetamisel ja tõkete ümberpaigutamisel.

Kiidetakse ka võistluste infoteenistust raske ajakava võimalikult hea järgimise ja uuendusliku meelelahutuse (tantsutüdrukud, laulvad distantsikohtunikud, frakkides korvikandjad jms) väljamõtlemise eest. Väga heaks hindavad delegaadid ka meie kohtunike koostööd ITO-de ning teiste rahvusvaheliste ametiisikutega.

Hävitava hinnangu sai delegaatitelt võistluste 3-liikmeline apellatsioonizürri. Delegaatide arvates ilmnes zürri liikmete kogenematus ja ebakompetentsus kõigi zürriile esitatud apellatsioonide lahendamisel. Esimene apellatsioon käsitles paremusjärjestuse määramist naiste 100 m tõkkejooksu poolfinaalis, kui zürri muutis Venemaa võistkonna fotofinišikohtunike üksmeelselt fikseeritud aegu ja paremusjärjestust. Zürri asendas 0,01 sekundilise vahega määratud kolmanda ja neljanda koha võrdse ajaga finaali pääsu tagava kolmanda koha jagamiseks. Seetõttu pääses finaali Venemaa võistleja ja kõrvale pidi jääma tšehhitar, kui kahest ajaga edasipääsenust aeglasem. Teine juhtum käsitles Horvaatia võistleja vaieldavalt ringiäärisele astumist meeste kettaheites. Zürri lükkas otsuse tegemist kõigi videomaterjalide läbivaatamise põhjendusel korduvalt edasi, kuid jättis siis, neid materjale tegelikult uurimata, ala peakohtuniku otsuse ootamatult jõusse. Kolmas apellatsioon esitati seoses Itaalia meeskonna diskvalifitseerimisega 4x400 m teatejooksus. Videokorduste läbivaatamisel tunnistas zürri itaallaste määrusterikkumist ja jättis jooksude peakohtuniku diskvalifitseerimisotsuse jõusse, kuid märkas ka Saksamaa võistkonna liikme kurvis joonele astumist ja selle asemel, et sakslaste määrusterikkumisele jooksude peakohtuniku tähelepanu juhtida, diskvalifitseeris nad ise. Seega jäi Saksamaa võistkond ilma võistlusmääruste järgsest õigusest ala peakohtuniku otsust vaidlustada.

Võistluste kohtunikekogus olid esindatud peaaegu kõik maakonnad, erandiks Saaremaa, mille kohtunikud olid samal ajal ametis Eestimaa Suvemängude läbiviimisega. Staažikate kohtunike kõrval oli ametis ka väga palju noori tegevkergejõustiklasi. Suurima panuse andsid ja erilist tänu väärivad järgmised klubid: Audentese SK, KJK Kalev-Sillamäe, KJK Kose2000, Kuusalu SK, Niidupargi KJK, Nõmme KJK, Rakvere KJK Vike, SK Fortis, SK Leksi44, SK Schnelli, Tallinna SS Kalev, Tartu SS Kalev, Valga SK Maret-Sport, Viljandi KJS Sakala, Võru KJK Lõunalõvi.

Võistlusjuhendid. Kõik, mis juhendite kohta täheldatud 2015. aasta talvehooaja kokkuvõttes, kehtib ka suvise hooaja kohta. Osavõtt nii noorte kui ka täiskasvanute karikavõistlustest on jäänud sedavõrd kehvaks, et vaatlejad soovivad võistluste formaati ja punktilugemiskorda radikaalselt muuta. Osavõtjate vähesuse tõttu peetakse küsitavaks noorsooklassi meistrivõistluste korraldamist

omaette võistlusena ja soovitatakse jagada noorsoo medalid Eesti meistrivõistlustel. Seoses C-klassi võistlejate järjest tugevneva survega B-klassi meistrivõistlustel osalemiseks, tuleks kaaluda C-klassi meistrivõistluste korraldamist.

Ajakavad. Ajakavad olid üldiselt hästi toimivad. Osavõtjate vähesuse tõttu tõmmati vaatleja initsiatiivil kokku Eesti noorte karikavõistluste ajakava. Traditsiooniliselt problemaatiline on Eesti meistrivõistluste ajakava. Püüdest ETV otseülekandesse võimalikult palju alasid mahutada on ajakava muudetud sedavõrd tihedaks, et võistluse jälgimine käib üle jõu ka informatoritele, kelle käsutuses hulk sääraseid teabekogumise vahendeid, mida tavapublikul ja televaatajatel kasutada pole. Paljude alade üheaegne toimumine võtab sportlastelt võimaluse kõigil oma lemmikaladel osalemiseks. Näiteks on naiste kaugushüpe ja 200 m (eeljooksud või finaal) juba aastaid ajalisel kattanud, mistõttu paljud võistlejad mõlemal alal osalemisriski ei võta. Reaalajas ei suuda ka ETV kõiki korraga käimas olevaid alasid kajastada, mistõttu näidatakse enamasti intervjuude taustaks videokordusi. Sportlaste ja staadionil viibivate pealtvaatajate huvides oleks otstarbekas ajakava umbes tunni võrra pikendada jättes otseülekandesse ainult meie tõelised tippalad, mida televaatajad siis ka otsepildis jälgida saaksid.

Protestid ja apellatsioonid. Ametlikke proteste ja apellatsioone ei esitatud ühelgi võistlusel peale U23 Euroopa meistrivõistluste. Küll esines hilinenud arupärimisi ja kahtlusi mõningate võistlustulemuste õigsuses.

Lakitud odade probleem. Viimastel aastatel on meie tippodaviskajate hulgas levinud komme „taastada” odade kaduma läinud kaal ja lubatust tahapoole nihkunud raskuskese õigesse kohta tagasi tuua odateravike lakkimise abil. Võistlusvahendeid kontrollivatel kohtunikel on väga raske selliselt „tuunitud” odade võistluskõlblikust hinnata, sest lakikiht kantakse odadele nende läbimõõdu kontrollimiseks ettenahtud kohtade vahele. Senise praktika kohaselt pole kohtunikud lakitud odadega võistlemist keelanud. Välja on praagitud ainult üksikuid, eriti paksu lakikihiga kaetud odasid. On eeldatud, et lakkimine ei muuda oda lennuomadusi ega pole kvalifitseeritav oda välimuse olulise muutmisena. Lähtunud on ka asjaolust, et võistlejate isiklikus kasutuses ja enamikus meie võistlusbaasides pole vajalikul hulgal ja valikus võistlusvahendeid. Samas on juhtunud, et lakikiht võistluste käigus tükkidena odalt emaldub, mistõttu selle kaal ja raskuskeskme asukoht suure tõenäosusega muutuda võivad. Hooaja lõpul esinesid mõned tippodaviskajad ja nende treenerid avalike kahtlustega lakitud odadega saavutatud võistlustulemuste õigsuses. Kuna nimetatud avaldused on tehtud peale lubatud protesteerimisaja möödumist, pole võistlustulemuste tühistamine või revideerimine enam võimalik, kuid edasine lakitud odade kasutamine võistlustel tuleb lõpetada. Kohtunikekogu juhatus pöördus odade lakkimise küsimuses ka IAAF-i tehnilise komitee esimehe Jorge Solcedo poole, kes kinnitas, et ei pea odade säärast „täiendamist” lubatavaks.

Ringilugemine meeste 10 000 m jooksus Eesti meistrivõistlustel. Lõpukohtunike vanem ei teinud rohkearvulise ja tasemelt väga erineva jooksu eel vajalikke ettevalmistusi ringilugemise korraldamiseks, eelkõige ei jaotanud jooksjaid endale alluvate kohtunike vahel. Kui esimesed jooksjaid ringi „sisse saama” hakkasid, võtsid saamatult vanemkohtunikult juhtimise üle appi tulnud starterid. Kahjuks jäid nemadki võistlejate omavahel jaotamisega hiljaks, mistõttu jäi üles kahtlus, et mõni tagapool lõpetanud jooksja läbis ringi rohkem või vähem. Peale tulemuste väljakuulutamist proteste ei esitatud ja võistlustulemused on seega aetlikud ning lõplikud. Alles järgmisel päeval pöördus keegi jooksjatest EKJL-i poole sooviga mõningaid tulemusi muuta (st oletatavalt jooksjata jäänud ringi „arvestuslik” aeg mõne jooksja ajale juurde liita). Selline tulemusele manipuleerimine pole õnneks lubatud.

Jooksjate võimalik keelatud abistamine SEB Tallinna Maratonil. Tänavusel maratonil ilmnes massiliselt ebameeldiv ja võistlusmäärusi eirav komme saata jooksjaid jalgratastel (üksikjuhtudel ka rulluisudel). Kui stardi-finiši piirkonnas ja vanalinnas sõitis rajal üksikuid jalgrattureid, siis raja mereäärsel osal ning Tuukri tänava piirkonnas liikus jalgrattureid mitusada. Fakti, et võistlusrada oli igasugustele liiklusvahenditele suletud, eirati täielikult. Esines kõikvõimalikku keelatud abistamist:

jalgratta tuules jooksmist ja isegi rattaraamist kinni hoidmist, ratturitest tuulevarju moodustamist ja ratturite käest söögi-joogi vastuvõtmist. Võistluste staapi laekus rajakohtunikelt säärastest määrusterikkumistest palju teateid, õnneks mitte ühtegi Eesti meistrivõistluste arvestuses osalevate jooksjate kohta, kuigi sellekohaseid kuuldusi oli palju. Hiljem selgus videomaterjalide ülevaatamisel, et diskvalifitseerimine oleks võinud kõne alla tulla mitmegi meistrivõistluste arvestuses kõrge koha saanud sportlase puhul. Antud juhulgi kehtib siingi reegel, et võistlustulemusi tagant järele ei revideerita.

Eelvõistlustel tulemuseta jäänud võistlejate finaali mittelubamine naiste kolmikhüppes Eesti meistrivõistlusel. Võistlustel osales 9 kolmikhüppajat, kellest kolmel ebaõnnetusid eelvõistluste kõik katsed. Ala peakohtunik otsustas lubada finaalkatsetele ainult 7 eelvõistlustel tulemuse saanud võistlejat. Kui viimasele finaalikohale pretendeerib võrdse tulemusega mitu võistlejat, kelle omavahelist paremusjärjestust pole võimalik kindlaks määrata, lubatakse nad kõik finaalkatsetele. Poleemikat tekitas küsimus, kas kolme võistleja tulemuseta jäämist saab pidada tulemuste võrdsuseks. Ala peakohtuniku hinnangul seda teha ei saanud, ja nii pääseski finaali ainult 7 võistlejat. Suulisi ega kirjalikke proteste otsuse kohta ei esitatud. Võistlusjärgselt pöördus kõnealuse määruse tõlgendamise küsimustes kohtunikekogu juhatus poole Tartu Kalevi treener Kersti Viru. Kohtunikekogu juhatus tegi järelepärimise IAAF-i tehnilise komitee esimehele Jorge Solcedole, kelle hinnangul oli ala peakohtuniku otsus õige ja ainuvõimalik. Järelikult tuleb meie kohtunikel oma seniseid seisukohti ja tegevust selles küsimuses muuta.

Segadus Eesti 12 km murdmaajooksu meistrivõistluste arvestuses osalevate jooksjate pääsemisel esimesse stardigruppi Viljandi järvejooksul. Teadmata põhjusel andsid Viljandi järvejooksu korraldajad Eesti meistrivõistlustel osalejatele võistlejanumbreid üldistel alustel, st nad sattusid suvalistesse stardigruppidesse. Numbritel puudus ka trükitud märke Eesti meistrivõistlustel osalemise kohta. Korraldajad püüdsid olukorda lahendada spetsiaalsete kleepsude, mis tuli võistlejaile endil numbrile kinnitada, väljastamisega meistrivõistlustest osavõtjatele. Kahjuks „uppus” sellekohane teave informaatori vahetpidamatusse jutuvadasse ega jõudnud osavõtjateni. Vaatluskohtunik suutis küll mõned jooksajad „päästa” ja esigruppi aidata, kuid paljud olid sunnitud jooksu alustama ka stardijoonest kaugemalt. Seetõttu pöördus üks osavõtja võistluste järgselt kohtunikekogu juhatus poole sooviga asendada enda ametlik aeg 6 minutit parema „puhta ajaga”. Võistlusmääruste kohaselt pole see kahjuks võimalik.

Võistluste kohtunikekogud. Kõigil vadeldud võistlustel olid kohtunikekogud komplekteeritud vähemalt optimaalse vajaliku arvul kohtunikega. Linnadest/maakondadest on endiselt kõige kehvas seisus Tartu, kus vajaliku arvu kohtunike leidmine on väga keeruline. Nt Eesti karikavõistlused viidi läbi hädapärase kohtunikehulgaga, mis pani kõigile kohtunikele väga suure koormuse. Ka on Tartus probleeme kvalifitseeritud juhtivkohtunike leidmisega. Eelnevalt tulenevalt on Tartu kohtunikekogu vaja abistada ülejäänud paikadest palju suurema arvu külaliskohtunikega. Elvas peetud murdmaajooksu meistrivõistlustel tegutses ainult mõni üksik kohalik kohtunik. Mujal kohtunikekogude komplekteerimisega probleeme pole (arusaamatustest kohtunikekogu komplekteerimisel Eesti maanteekäimise meistrivõistlustest tuleb juttu edaspidi). Abijõude vajatakse ainult sekretariaadi, ala peakohtunike ja erioskustega kohtunike osas. Euroopa U23 meistrivõistlustel Tallinnas tegutses kohtunikke kõigist maakondadest peale Põlva- ja Saaremaa. Suurima panuse teiste maakondade kohtunikekogude abistamisel andsid Tallinna, Harjumaa, Lääne-Virumaa ja Valgamaa kohtunikud. Euroopa U23 meistrivõistlustel tegutses vanemkohtunikenä edukalt ka kaks Läti kohtunikku. Valga kohtunikud löid kaasa Valmieras peetud Läti presidendi karikavõistlustel ja Läti kohtunikud Valgas peetud Balti U18 matšil. Kahjuks tekkisid seal aga keeleprobleemid, sest lätlased ei mõistnud inglise ja meie noorkohtunikud vene keelt.

Kohtunike riietus ja käitumine. Tänu U23 Euroopa meistrivõistlustele on seal osalenud 250 kohtunikku varustatud siniste polosärkide ja mustade kilejopedega. Esmakordselt peale Eesti

taasiseseisvumist lisati kohtunike vormiriietusele ka ühesugused püksid. Koos eelmisel hooajal välja jagatud ekjl.ee kirjadega sisniste särkidega on nüüd enam-vähem ühesugune vormiriietus kõigil Tallinna kohtunikel ning suuremal osal mujal elavatest juhtivkohtunikest. Maakondade kohtunike põhiosal aga ühtne riietus endiselt puudub, mistõttu võistluste üldpilt on väga kirju ja korratu. Valgas ja Türi riietatakse kohtunikud helkurvestidesse, mis aitab neil küll võistlejatest eristuda, kuid muudab nad häirivalt silmatorkavaks. Tallinn ja Võru välja arvatud, on kohtunikud rivikorras võistluspaika mineku-tuleku unustanud. Vapustavalt omapärane oli kaugushüpebrigaadi võistluspaigast lahkumne Balti U18 maavõistlustel Valgas, kui liiguti ahelikus risti üle jalgpalliväljaku kogu kasutatud inventari ja mööblit kaasa tassides. Alatihti heidavad vaatlejad kohtunikele ette lubamatult lohakat ja vaba käitumist võistluspaikades. Istutakse lamaskledes või uimerdatakse mõtetult ringi, kogunetakse „vestlusingidesse” ja räägitakse mobiiltelefonidega.

Võistluste juhtimine. Vaatlejate hinnangul tulid kõik peakohtunikud oma tööga hästi toime. Erandiks on peakohtunik Endel Susi tegutsemine Eesti maanteekäimise meistrivõistlustel Paralepas. Inimene, kel on ilmseid raskusi ümbritseva tajumisel ja kaasinimestega suhtlemisel, pole peakohtuniku ametisse kõige sobivam kandidaat.

Peaaegu kõigil staadionivõistlustel rakendati ala peakohtunikke, mis võimaldas paljude noorte vanemkohtunike kontrollitud esiletõusu. Kahjuks ei rakendata ala peakohtunike institutsiooni Rakveres, kus erinevalt paljudest teiste maakondade kohtunikekogudest on vajalike oskuste ja kogemustega isikud olemas. Ala peakohtunike puudumisel jääb kogu vastutus väiksemate kogemustega vanemkohtunikele, kes paratamatult keskenduvad ainult isikliku tegevuse kontrollimisele, jättes ülejäänud brigaadiliikmete vead tähelepanuta ja parandamata. Äärmisel juhul tuleks rakendada üht ala peakohtunikku kahe ala või iga mitmevõistlejate grupi peale.

Kohtunikuteenistustest rakendati enamasti ainult registreerimisteenistust, mõnel võistlusel ka võistluspaikade ettevalmistus- ja inventariteenistust. Julgestusteenistus ja võistlusteabekeskus tegutsesid ainult Euroopa U23 meistrivõistlustel ja Eesti meistrivõistlustel. Vaatlejate osa võistluste juhtimisel piirdus enamasti peakohtuniku nõustamisega, vajadust võistluste kulgu otseselt sekkuda esines harva. Traditsiooniliselt peaaegu olematu oli vaatlejate panus võistlusteks valmistumisel. Tihti päästis siin olukorra EKJL-i võistluste korraldaja Silvi Kase tähelepanelikkus ja põhjalikkus. Tänu temale said kõik võistlusteks valmistumisega seotud probleemid alati õigeaegselt lahendatud ja vajadusel ka peakohtuniku ning vaatleja vahelised kontaktid loodud.

Kohtunike töös täheldatud olulisemad vead ja eksimused.

- Eesti mitmevõistluse meistrivõistlustel määrati naiste odaviskes väljaku vanemkohtunikuks Rein Plöks, kelle liikumiskiirus ja nägemine pole selle ameti jaoks ilmselt piisavad. Nii luges ta korduvalt õnnestunuks katseid, kus oda maandus mitte vaieldavalt vaid ilmselgelt sabale.
- SEB Tallinna Maratonil „magas” rajakohtunik Raivo Kornet maha maratoni liidri finišeerimise. Selle asemel, et võitja finišikoridori suunata, tegeles ta mehe pildistamisega, mistõttu jooksja suundus esmalt kolmandale ringile ja sai õige suuna kätte alles pealtvaatajate abiga.
- Eesti maanteekäimise meistrivõistlustel koostas peakohtunik Endel Susi stiilikohtunike brigaadi ühest lätlasest ja ammu aktiivse tegevuse lõpetanud endistest Haapsalu kohtunikest, kelle nime taga märkus „taastamata litsentsiga”, ühel veel täiendus „jättis ilmumata”. Samas tuli vaatluskohtunikul kõvasti vaeva näha, et ametisse saaks kohalolijatest ainus kehtiva litsentsiga käimiskohtunik Jaan Aavakivi. Tänu võistlejate vähesusele said paar kohtunikku ringilugemise, ajavõtu ja käijate jootmisega hakkama, kuid millist ülesannet täitsid kohtunike nimekirjas olev võistluste komandant ja selle asetäitja, jäi vaatlejale arusaamatuks. Kõige krooniks tegutses peakohtunik ise ka informaatorina, kuid seda õnneks ainult enne starti. Võistluste ajal ja järel mingit suulist teavet ei edastatud. Eesti meistrivõistluste varjus, ja nendeks eraldatud vahedite arvel, korraldas Endel Susi lühematel distantsidel Läänemaa lahtised käimisvõistlused, mille lõppedes lahkus koos Lätist tulnud võistlejatega ka sealt kutsutud ja peakohtuniku poolt tasustatud stiilikohtunik.

Võistluste sekretariatide töö ja võistlusteabe töötlemine. Sekretariaatide töö oli vaatlejate hinnangul tavapäraselt heal tasemel. Endiselt valmistasid peavalu tehnilised küsimused, eelkõige kehv internetiühendus paljudel staadionitel. Mobiilse ruuteri kasutuselevõtt suve teises pooles suurendas süsteemi töökindlust tublisti. Endiselt häirib sekretariaatide tööd ja selle kaudu kogu võistluse head läbiviimist lubamatult hiline mahavõtmiste-muudatuste tegemine. Selles osas „paistavad silma” ikka ühed-samad klubid ja nende esindajad.

Treenerite käitumine võistlustel. Leidub väike osa treenereid, kes järjekindlalt võistluspaikades viibimise keeldu eiravad. Märkimisväärne näide selles on Erki Noole tegevus Eesti mitmevõistluse meistrivõistluste ajal Rakveres, kui olümpiavõitja seisis teivashüpe ajal otse hoovõturaja ääres äratõukekoha lähedal ning abistas võistlejat tuule suunast ja kiirusest aru saamisel, keelates võistlejal hoojooksu alustada isegi siis, kui katseks valmistumise aeg oli vanemkohtuniku hinnangul ammu otsas. Kuna ala peakohtunikke Rakveres ei rakendata, ei julgenud piisavate kogemusteta vanemkohtunik jämedat määrusterikkumist takistada või süüdlast karistada.

Paraku arvab ka teatud osa TV 10 olümpiastardi sarjas kaasa löövaid treenereid-õpetajaid, et nende koht võistluste ajal on ainult ja kindlalt võistluspaiga keskel ning võistluse jälgimine selleks ettenähtud kohast on võrdne tööluusiga. Paraku saab selline mõtteviis alguse juba maakondlikelt võistlustelt, kus treenerite võistluspaigas viibimist ei keelata. Viimastel aastatel üha tuulisemaks muutuv ilm on põhjustanud poleemikad sellel üle, kas ja millal, saab ja peab tuule suuna pöördumisel kaugus- ja kolmikhüppes hoojooksu suunda muutma ning kas peaks peasirgel puhuva vastutuule korral kasutama sprindistantsideks vastassirget. Vaatlejate hinnangul on kaugus- ja kolmikhüppes tuule suuna muutumist võimaluste piires alati arvestatud. Võistlusmääruste kohaselt tohib staadionil ühel võistlusoäeval olla ainult üks finišikoht, st kõigi kavas olevate jooksualade stardijooned peavad olema dubleeritud. Staadionitel, kus see tingimus täidetud, on tagasirgel jooksmist ka harrastatud (Rakvere, Kuressaare, Viljandi). Lisaks on paljudel staadionitel tagasirgel vähem jooksuradu, kui peasirgel.

Võistlusbaasid.

Kadrioru staadion. Eesti esindusstaadion. Parim ning oskuslikuim personal, väga hea varustatus võistlusvahendite ja inventariga. Võistluspaikade ettevalmistus suurepärase. Kahjuks hakkab tehniline külg üha rohkem alt vedama. Möödunud hooajal töötas hästi ja tõrgeteta ainult suur tabloo. Lokaalsetest tabloodest ei hakanud Eesti meistrivõistlustel üks üldse tööle ning teisele saadi elu sisse peale staadioni vananenud arvuti vahetamist EKJL-i oma vastu. Kogu tehnika (fotofiniš, stardiandur, tablood, arvutid, kaabeldus) on ebatöökindel. Korduvalt ei käivitunud põhifotofiniš ja sellest tulenevalt jooksva aja tablood staadionil ja TV ekraanil. Esines ka olukordi, kus fotofiniš küll käivitus, jooksva aja tablood aga mitte. Suurel tablool olevat jooksva aja näitajat ei saadud tööle kordagi. Kohtunike oskamatuslega ülalkirjeldatud tehnilisi probleeme põhjendada ei saa. Tegemist on selgelt tehnilist laadi hädadega, eelkõige seadmete vananemisega.

Tartu Tamme staadion. Pidevalt areneva personaliga staadion. Võistluspaikade ettevalmistus väga hea. Muret teeb heade võistlusvahendite, eriti odade ja ketaste vähesus, tegelikult nende puudumine. Staadioni suur videotabloo asub tribüünist väga kaugel ja on päikesepaistelise ilmaga halvasti nähtav, mistõttu selle kasutamine tundub kohati mõttetu olevat. Paraku on staadioni kõrval kunstmuruga täiesti omaette elu elav jalgpalliväljak, kust tihtipeale kergejõustikuvõistlusi segavat kisa ja nürimeelset trummitagumist kostub. Kahjuks pole vist võimalik jalgpalli intelligentsema spordiala võistluste ajaks katkestada.

Rakvere staadion. Kogenud personaliga väga heas võistluskorras staadion. Võistluspaikade ettevalmistus eeskujulik. Siingi mureks heade (ja väga kallite) võistlusvahendite kulumine ja nappus.

Võru staadion. Personal oskuslik, staadion heas võistluskorras, võistluspaigad väga hästi ettevalmistatud.

Valga staadion. Kogemusi omandav personal. Võistluspaikade ettevalmistus hea.

Karksi-Nuia staadion. Kohaliku spordifanaatilise aktiivi poolt väga hästi ettevalmistatud võistluspaikadega staadion, kus maksimaalselt hoolitsetakse ka võistlejate ning kohtunike heaolu eest.

Kuressaare staadion. Vastvalminud staadion on alles käivitamisjärgus. Personal püüdlük, kuid kogemusteta. Võistluspaikade ettevalmistus rahuldav, kuid seda eelkõige tänu treenerite ja kohtunike jõupingutustele. Staadioni (vist kuuluvad sama organisatsiooni alla ka teised Kuressaare spordibaasid) juhtkonna suhtumine üsna ükskõikne, aga kiuslik: peale staadionivärvate pool tundi kokkulepitust hilisema avamise kohta tehtud õigustatud märkust asus juhtkonna esindaja vabandamise asemel politseiga ähvardades nõudma helivõimenduse kohale toonud järelhaagise ümberparkimist staadioni aia taha. Staadion on lõpuni valmis ehitamata, puuduvad vajalikud abiruumid. Sekretariaadi töökohaks nurgake inventarilaos. Meretuultele avatud staadioni peasirgel puhub enamasti vastutuul ja joosta tuleb tagasirgel, kus taganttuule kiirus oli kohati peaaegu 9 m/s.

Türi staadion. Staadion veel üsna heas võistluskorras. Tänu Leonhard Soomi pingutustele võistluspaigad hästi ettevalmistatud. Probleeme on tagaväljakuga, kuhu normaalmõõtmetes vasaraheitesektor üle 50 m pikkuste heidete jaoks ära ei mahu.

Paide staadion. Kurva saatusena staadionil on peetud ainult paar kergejõustikuvõistlust ja nii on üks Eesti vähestest 8-rajalistest staadionitest loodusjõudude toimel aastatega täielikult amortiseerunud ja sisuliselt võistluskõlbmatu. Rajajooned hakkavad kustuma, vajalikku võistlusinventari pole staadionil kunagi olnud, kõik tuleb kohale vedada Türitl.

Viljandi staadion. Personal püüdlük, kuid tegutseb kaootiliselt. Puudub isik, kes tööülesandeid jagaks ja nende täitmist kontrolliks. Staadioni rajamärgistus on puudulik, mistõttu finišipaiga üleviimisel tagasirgele tuleb 200 m ja pikemate jooksude stardijooned alati uuesti välja mõõta ja teibiga tähistada. Staadioni töötajad seda aga teha ei oska. Võistluspaigad rahuldavalt ettevalmistatud. Korralike võistlusvahendeid napib.

Kohila staadion. Jooksurada hakkab amortiseeruma, rajajooned peaaegu kadunud. Võistelda saab veel väljakualadel. Personal püüdlük. Võistluspaigad korralikult ette valmistatud.

Tõrva staadion. Võistluspaigad määrustepäraselt ette valmistatud, pealtvaatajate alad piiretega eraldatud.

Elva murdmaarajad. Eelmise aastaga võrreldes olid jooksurajad väga hästi tähistatud. Rajad olid palju paremini kavandatud, vältida suudeti mulluseid „edasi-tagasi” rajalõike.

Tallinna Külmallika murdmaarajad. Hästi täistatud ja kavalalt plaeritud rajad, mis võimaldasid 500 m ja 1000 m ringi kasutamist nii eraldi radadena kui ka 8-kujulise 1500 m ringina.

Tallinna Lillepi pargi ekideni rada. Võistlejaile juba hästi tuttavaks saanud 2,5 km jooksuring, kus Stamina SK abiga väga mõnus maratonteatejooksu pidada. Rada on korrektselt mõõdistatud ja passistatud.

Haapsalu Paralepa käimisrada. 1 km ring kulgeb edasi-tagasi 500 m pikkusel kitsal pargiteel, millel paar aastat tagasi lapitud augud hakkavad uuesti „ära vajuma”. Kahelpool kitsast rada kasvab tihe võsa, mistõttu pealtvaatajad pääsevad käijaid nägema ainult pöördepunktides ja kohtunikelgi tuleb käijate möödalaskmiseks kraavi astuda. Paralepas on 1 km pikkune käimisring mõõdistatud ja passistatud, kuid kas see on sama rada, millel võistlused tegelikult toimusid, pole teada.

Tallinna maratonirada ja Narva poolmaratonirada. SÜKK-i tellimisel nõuetekohaselt mõõdistatud ja passistatud. Rajad võistluste ajal väga hästi tähistatud, piiratud ja julgestatud. Ürituse korraldaja prioriteediks on võistlejate turvalisus ja heaolu. Ootamatult sai Tallinna maratonil murekohaks sadade oma sugulasi-tuttavaid saatvate jalgratturite rajale ilmumine. Ilmselt tuleb sellekohast selgitustööd järgmistel aastatel tõhusamalt teha, sest ratturid pidasid oma „hoolealuste” saatmist ja abistamist igati õigeks ja lubatud tegevuseks.

Fotofinišid ja valelähteandurid. Fotofinišitega hakkab olukord üha kriitilisemaks muutuma. Kõik

kasutamiskorras aparaadid on om tehasegarantii aja ammu ületanud ja võistlusmäärusi täht-tähelt tõlgendades kasutuskõlbmatud. Reaalselt toimivad veel Tallinna kaks üleakat Omegat ning mitte palju nooremad Kadrina, Võru ja Kohila FinishLynks`id. Teadaolevalt on fotofinišeid Eestis veelgi, kuid kohtunikke nendega töötamiseks litsentseeritud pole ning edaspidi selliste seadmetega fikseeritud aegu edetabelikõlblikeks enam lugeda ei saa. Valeähteandureid on Eestis üksainuke TÜASK-le kuuluv komplekt, mis kahjuks on üsna ebatöökindel. Olulisematel võistlustel on õnnestunud seda siiski kuidagimoodi tööle rakendada.

Linnade/maakondade kohtunikekogud.

Tallinn ja Harjumaa. Kose, Jüri ja Kuusalu kohtunikud tegutsevad juba aastaid pea kõigil Tallinnas toimuvatel võistlustel, Tallinna kohtunikud omakorda äivad abiks Kosel ja Kuusalus, seetõttu näib otstarbekas Tallinna ja Harjumaa kohtunikekogud ühendada. Tallinna ja Harjumaa kohtunikekogud kandsid U23 Euroopa meistrivõistluste põhiraskust andes üle 2/3 kohtunike koguarvust ja 4/5 juhtivkohtunikest. Kohtunikekogud noorenevad pidevalt, aktiivsesse kohtunikutegevusse on kaasa haaratud noorkergejõustiklasi peaaegu kõigist Tallinna ja Harjumaa spordiklubidest. Esile on tõusnud palju vaatlejate poolt tunnustatud noori vanem- ja peakohtunikke. Kohtunikekogu töö on hästi organiseeritud, toimub pidev infovahetus. Kohtunikekogudest ainsana toimib Tallinnas veel kohtunike võistluste ja aktiivsuspunktide arvestamise süsteem ning peetakse kohtunike jooksvaid edetabeleid.

Lääne-Virumaa. Väga hästi organiseeritud kohtunikekogu baseerub peasjalikult KJK Vike`le. Võistluste läbi viimiseks vajaliku kohtunikehulga kokkusaamine ei tekita kunagi probleeme. Pidevalt suureneb noorte osakaal ja vastutusala.

Võrumaa. KJK Lõunalõvi`le toetuv kohtunikekogu, mis igaks võistluseks suudab mobiliseerida vajalikul arvul pädevaid kohtunikke. Siingi täheldatav tublide noorkohtunike esiletõus.

Valgamaa. Traditsiooniliselt hästi toimiv kohtunikekogu, kus kahjuks pole peale kasvanud noori juhtivkohtunikke. Seetõttu peavad juhtrolli kandma veel rivvi jäänud veteranid ning abi tuleb otsida isegi Lätimaalt.

Viljandimaa. Vaadeldud võistluste tarbeks oli nii Karksi-Nuias kui ka Viljandis kogutud piisavalt kohtunikke. Kohtunike organisatsioon toetub Viljandis Tiit Arule ja Karksi-Nuias Leo Liiberile. Nende mitte kaasalõõmisel on võistluste läbiviimiseks vajalike kohtunike leidmine ilmselt üsna keeruline. Murettekitavalt vähe on juhtivkohtunike seas märgata noori.

Saaremaa. Peale pikka pausi taas staadioni saanud Saaremaa kohtunikud on oma organisatsiooni säilitada suutnud ja seda vahepeal ka tublisti noorendanud. Vaadeldud võistlustel oli kohtunikke piisavalt ning Eesti paremikki kuuluvad noorsportlased said kenasti hakkama ka kõigi kohtunikuametitega.

Järvamaa. Tundub, et kohtunike hankimine on siin peakohtuniku isiklikul pealehakkamisel ja sidemetel-tutvustel põhinev tegevus. Abiks on KJK Järvala ja KSK Alem.

Tartumaa. Tartu kohtunikud pole oma tegevust suutnud organiseerida juba aastaid. Võistluste kohtunikekogu moodustamine on peakohtuniku eraasi. Iga peakohtunik kasutab selleks oma tutvuskonda – klubitreenerid oma õpilasi, üliõpilased kaastudengeid jne. Levinud on ka komme, et ilma erikutseta kohtunikuks ei tulla. Et aadresside ja telefoninumbrite infobaas hävis koos Tartu kohtunikekogu viimase esimehega, pole paljusid teenekaid kohtunike appi kutsuda üldse võimalik.

Raplamaa. Kohilas toimunud võistlustel oli enamik kohtunikke pärit Koselt ja Tallinnast. Raplamaa kohtunikekogu teo- ja töövõime jäi sedapuhku saladuseks.

Läänemaa. Läänemaa kohtunikekogu tegemistest Eesti maanteekäimise meistrivõistlustel oli ülalpool juba juttu. Päris kindlasti ei andnud nimetatud võistlus ülevaadet Läänemaa kohtunikekogu tegelikust seisust ja võimetest, sest Kaja Ladva eestvedamisel maakondlikud võistlused ju toimuvad, kuigi ennast ise Läänemaa kohtunikekogu esimeheks nimetanud Endel Susi seda tööd oma

intriigitsemistega pidevalt takistab ja häirib.

Ülejäänud maakondades võistlusi, kuhu märatud EKJL-i vaatluskohtunikud, ei toimunud.

Koolitus. Seoses staadioni valmimisega toimus kohtunike täiendkoolitus Saaremaal. Algaseme koolituskursuse läbisid Lähte Ühisgümnaasiumi spordiklasside õpilased. Soome Kergejõustikuliidu kohtunike koolitaja Yrjö Kelha oli õpetajaks Eroopa U23 meistrivõistluste juhtivkohtunike seminaril. Aasta võistluste valupunktid arutati läbi ja võistlusmääruste muudatustega tutvuti traditsioonilisel juhtivkohtunike hooajalõpu koosolekul. [Margus Metsma](#) osales rahvusvahelisel starterite koolitusel Moskvast, [Margit Randaru](#) samas toimunud IAAF-i I taseme koolitajate kursusel, mis seekord toimus ainult naislektoritele. Andres Piibeleht, Hannes Randaru, Margus Metsma ja Allan Pilt osalesid Tallinnas toimunud, IAAF-i Moskva arenduskeskuse korraldatud, rahvusvahelisel starterite seminaril. EKJL-i initsiatiivil toimus Tallinnas rahvusvaheline rajamõõtjate kursus, kus osalesid ja said võimaluse rahvusvahelise rajamõõtja tunnistuse omandamiseks Kaarel Piibeleht, Ergo Kilki, Karen Aau, Toomas Klasen ja Eron Järv. Meie kohtunikel oli aasta jooksul võimalus kas EKJL-i lähetusega või võistlejana külastada paljusid võistlusi üle terve maailma. Meie kohtunike tähelepanekud nendelt võistlustelt nagu ka läbitud koolitustest on üleval EKJL-i [kodulehel](#).

Tänu ja tunnustus.

Vaatlejate hinnangul olid hooaja enim kiitust vääriavad kohtunikud Kalle Alla (Valgamaa), Heini Allikvee (Võrumaa), Silver Ambur (Tallinn), Andrus Arumäe (Tallinn), Anu Baranin (Tallinn), Aimur Eplik (Järvamaa), Kaarel Ernits (Saaremaa), Anastasia Gorohova (Tallinn), Kaupo Haukanõmm (Tallinn), Valeri Holodnjakov (Võrumaa), Sander Ivarinen (Tallinn), Egert Juuse (Tallinn), Maarja Kalev (Tallinn), Kiur Kalme (Harjumaa), Valdur Kalme (Harjumaa), Ergo Kilki (Lääne-Virumaa), Arvi Kirsioks (Tallinn), Kristen Kurval (Tallinn), Andres Laide (Saaremaa), Mihkel Leib (Tallinn), Egon Leinfeld (Tallinn), Mark Leinfeld (Tallinn), Mihkel Lembit (Pärnumaa), Leo Liiber (Viljandimaa), Margus Luik (Tallinn), Priit Lusti (Harjumaa), Tauri Lusti (Harjumaa), Angela Mandel (Ida-Virumaa), Margus Martin (Lääne-Virumaa), Riho Meri (Valgamaa), Margus Metsma (Jõgevamaa), Kadri Muuga (Tallinn), Kaupo Nõlvak (Tallinn), Mia Brit Ots (Tallinn), Martin Paakspuu (Võrumaa), Andres Piibeleht (Tallinn), Allan Pilt (Tallinn), Toivo Pruul (Hiiumaa), Lauri Puolokkainen (Tallinn), Jaan Pärn (Tallinn), Valeria Radajeva (Tallinn), Hannes Randaru (Tallinn), Margit Randaru (Tallinn), Margus Randaru (Tallinn), Peeter Randaru (Tallinn), Karl Reinkubjas (Lääne-Virumaa), Eduard Rihm (Tallinn), Tiit Tarve (Tallinn), Timo Tarve (Tallinn), Peeter Tõldsepp (Valgamaa), Jaan Vadi (Tallinn), Markus Varik (Tallinn), Jaak Vettik (Lääne-Virumaa).

Parimad. Kohtunikekogu juhatus otsustas, et **aasta kohtunik on Allan Pilt** (Tallinn) ja **aasta noorkohtunik Kristen Kurval** (Tallinn). **Aasta parimaks kohtunikekoguks** tunnistati **Võru kohtunikekogu**.

Koostas Peeter Randaru